

MUSZAJ NEVETNI! „Ujvári telefonál“

**Ez
az a
lemez**

**Ujdonság!
Mesés felvétel!**

!! !!
A világ legjobb
hanglemeze!
!! !!

Állig volt még magyar
trédás felvételek
olyan szenzációs si-
kere, mint ennek a
hanglemeznek, melyet
Ujvári Károly, a leg-
ismeretlenebb, a leg-
újkezeletesebb budapesti
kémikus pompásan
adott elő. Elejétől vé-
gig holtnevezetű!
Ez a hanglemez pénz-
ért nem kapható,
csak 8 óra, leját-
zott lemezért.

Wagner

országszerte elismert elsőrendű magyar hangszerés beszélgépek
nagy áruház, a világhírű „FAVORITE” hanglemezgyár főraktára

Telefon: József
35-92

**Budapest, József-körút 15.
Fiók, IX., Ráday-utca 18.**

Óvás! Figyeljen a WÄGNER névre, hogy máshoz ne ne tévedjen.

**Beszélgépek 1500 Koronáig.
Dalszöveges lemezjegyzék és árjegyzék ingyen**

„Ujvári Telefonál” lemezkiadó és nyomda st., Budapest.

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

F/11834

**Beszélgetés Szerényivel
az internálásáról** Irta: Göndör Ferenc

Az én tragédiám

Irta: Lovász Márton

Egy fölösleges alak köhögése

Irta: Szép Ernő

**Szurmay galáns kalandjai
a zalai cukrászdában**

Orvámadás Károlyi Mihály ellen

Irta: Döszeghy Tibor

Egy hétig a vádlottak padján

Egy pornográfus a pornográfia ellen

Vesztegetések a lakáshivatalban

stb. stb.

Egy szám ára 1 korona

H 309

A beltrételegelőtöbb **MOZGÓKÉP-ESTERHAZA**

A CORSO Dráma 4 felvonásban. Írta dr. Forró Pál.

Az asztaloknál. 1/6 és 1/8-órás beutakok Dráma 4 felvonásban.

TÉLIKERT Hol voltál Flórián?

NAGYKERÉZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-35

A szórón legmulatságosabb operetteje és a többi attrakciók

MOZGÓKÉP-OTTHON **A KÉK LÁMPÁS**

TÉRÉZ-KÓRUT 26 TELEFON 144-08 Drama felvonásban. A főszerepben: Hunay Forten

Előadások: 1/4, 1/6, 1/8 órákor!

A HALÁL ARÉNÁJA Artisztársaság 4 felvonásban

Telefon 74-30 30-31 **Ujlaki légia- és mészegelő Rt. Budapest** Központi Irodán: V. Akadémia-u. 9

Telefőszegőgyára szállít: géppel gyártott, tehát egyenletes, vízhatlan, fagyellenálló hőd-
larku, bornyolt és francia felőcserepet, valamint az ezekhez szükséges szegőcserepet
nagy választékban. Ezenkívül vanit és hajfőtlomásra versenyképes A m. kir. József-
megyei 1901 évi 40. számú hivatalos bizonyítvány szerinti ezen gyártmány
fagyellenállónak bizonyult. Dunakotrás vállalatok szállít: bárhóra hajón, vasúton
vagy hejyon is kavicsot és Duna-homokot. Téglagyára szállít: mindenféle téglát.
Termésköbányából szállít: különféle követ. Mészegelőtelepe tennel: budai zsepos
meszet. Műhabarcsgyára tennel: érdes Duna-homokból készült műhabarcso.

OMNIA **A VÖRÖS BOSZORKÁNY**

mozgóképszínház **TELJES FILMJE. (Mind a 4 rész.)**

VIII., József-kürt 31. **Előadások: 1/6, 1/8 és 1/8 órákor**

az OMNIÁBAN

DÉLI HIRLAP **Felelős szerkesztő: FUSZTA BÉLA**

Egy száma 20 fillér.
Hátréte 2 30.-, Negyedétre 10.-

ZSOLDOS TANINTÉZET

a legjobb sikerrel készít
elő magánvizsgákra

Dohány-u. 84

Telefon: 32-40.

APOLLÓ-KABARÉ

A nagyszerű új műsor!

Előadás kezdete 6 órákor.
Csütök és vasárnap délután 10 30
órákor műsorok hangyán előadás
teljes esti műsorral.

URANIA AZ ARANYEMBER

1/4, 1/6 és 1/8 órákor

T. LTES FILMJE
(14 felvonásban)

AZ EMBER

Egy fölőseges alak köhögése

Nem tudom én,

eszméletlen voltam addig vagy nem saját magam voltam az? a két lábom járt alattam, hátra volt a két kezem tartva, jobb kezem a balnak a csuklóját fogta vagy a balkezem a jobbkezemét? nem emlékszem jól, azt érzem emlékemben hogy a hüvelyk ujjam, vagy a jobb vagy a bal kezemé, az a spangnit piszkálta, spangni van nekem is a hátamon drága felőtőmön. Nem én találtam fel, így csinálták, viselem mint azok akik uraknak veszik itt magokat. Igen, beléakasztotta magát az ujjom abba a spangniba s gyengén rántott és rántott rajta, oly formán mintha poéta pendit elmerült ábrándjában a lanton. Lélegeztek szivtam, a fülemben csengetések jöttek aludni s a dél világítása volt fent és elől és két oldalt, körül körül mindenütt. Egyszer csak, de olyan egyszerre mint színházban világgossá lesz, vagy mint altatásból a beteg felszedül, olyan nagyon egyszerre láttam meg hogy ember jön ott a járdán énvelem szembe. A Károly-köruton volt ma délben. Szinte megállottam. Ugy volt mintha meg akarna valaki állítani. Az az ember embermagasságu volt, két nagy erős cipőn jött, gölya láb-szárai voltak mert szürke fászlott lába volt, térdétől már fakó sötét köpenyeg volt az alak, nagy csuszós szín gombokat láttam középen fel-menni, az ádamcsutkáig, fent fej volt sipka alatt, olyan esett katonasipka volt az, oly esőtől időtől tört, s az az emberfej az alatt szikkadt testszin volt, sápadt göröngy féle testszin. Az az ember elment ott mellettem. Két karja lógózott, láttam. Hallottam hogy lépést, lépést tett a faszterre. Megláttam hogy huny a szeméi. S lélegzetet vett.

Eszméltem mikor elhagyott már, ugy láttam most ebből a bajszozott szájból ködöt iramolni mintha bennmaradt pipafüst szaladt vón el a szájból. És akkor az arcom elé mutatta magát az egész utca, sok sok sok járó teremtes, de oly furcsa mód mint hogyha éppen akkor rakatód volna ki azt a sok sok sok sötétes emberlakot és azok abban a minutában kezdenének el erre meg visszafele menni, sietni, megállni, a villamosnak nekicsapni sürűn, meg egyesivel keresztbe indulni a kocsitúra, meg bakon ülni odafenn, meg kocsiblakon át elbuktatni fejüket, egy meg ül mint lovastendőr világos pej lovon, magasán és a szarát a lónak a nyaka mellett egyenesen meghuzza mint ha lénia volna. Kétágu férfiak. Nők beszakolt lábzsákkal. A kezökben csungye jár kis pakk. Férfiakkal botok hadlagnak. Mindenki kalapozva van. Erre jönnek, amott mennek el, fordúlnak, mülnek, megint vannak, mindig egyforma sokan teremnek elő, mintha rendezett felvonulás volna, előadás. Ez mind ember, ember, ember. Az ami én vagyok idebent magamban és kívül mások szemének fülenek, emlékezetének, a ténlek, a kövezetnek, az égnek, ennek a magas, véghetetlen nagy kécség alatt való világos levegőnek. Ennek a hidegségnek. Annak a fehér órának, annak ott: a nagy ország fejtében áll, két fekete mutatója is áll pedig jár biztosan. Megmondom mi jutott eszembe: nem vagyok egyedül. Az jutott eszembe. Mintha sügták volna fejembe, hátulról egy jó fiú, mint diák koromban. Ezek itt mind mind mind, ez a kis alacsony csunya leány, az a bekötött újjú poros kalapos szegényféle, az az öreg mámi, ez a tászkás betegarcu pénzbeszedő vagy miféle, ez az elvarrt ajkú katona fiú; ez a semmi asszony, ez a hosszú köpönyeges szép fekete tengerésziszt, arany elvillanásaival, ez a muszka

kucsmás napszámofajta, ez a kis iskolás fiú csavaros lábszárvédővel, ez a szőke sánta, botra volt a bal lába tekerve, úgy ficamolt el most, ez a gavalléros fiatal úr, ez a vén fáradt főhadnagy, az a két kissasszony ott, ez a rengeteg papirosos rikkancs, elszaladt, az, az aki ott kijött a Splendid kávéházból, az a snassz kis gyenge polgár, ez a hátaltal menő rendőr, az a pénztárnoknő, ott ül az üvegajtón át a divatüzletben, mind ez, mind, de mind folyton folyvást, emberek, emberek, élők, születettek, halálalások, Vörös véres izomzat, agyvérő, sincsont, izek, vastagbél, lép, gége, máj, két tüdő, pokol szájrég, vízese meleg nagy nyelv, ámulat puffadt talpak, vad köröm, hajzat. Mindegyiknek csodás forró borzalmas közepke tája.

A szemem előtt táruul ez. Itt vannak. Velem vannak. Együtt vagyokunk. Egyszerre vagyunk. Megfoghatom őket mint a tuzokokat mikor meglőve leestek és úgy kezdenek menni vetett földön és meg hagyják fogni magokat. Igazak! Mesét hallottam én, aludtam, másutt jártam? Most jövök az Andrásyútról, erre is van még utam. Mi az, ki teszi azt az emberrel hogy egy szempillantásról a másikra, egyik lélegzetszüppantásról a másikra valami jön az emberbe, nyílik a szőrazokottság mint a hajnal a Balatonon, és a hidegében most hirtelen rettentő messze meleglet tudok, mint a julius végei kánikulát? Hangulat, eszmélet, világ?

Köszönöm hogy élnek. Atnézhetek szemőkre. Nyitva tartják szemüket. Kék mázos, fekete mázos, sárgás, szürkefajta, barnaszemű, szemőket látom, látom hogy síkosak, domborúak, mosottak. Melegket tudom. A világitás működik bennük. A házzsineket látják, ezeket itt amelyeket én nézek, az égék hat rájok mikor nem is néznek felfele, ezek is látnak mindenkit amit én, engemet is megpillantanak nézegetésökben. Köszönöm. A koporsós kirakatot is láttákők is. Látták azt a sirkörak-

tárt is, azt ott a Kerepesi-út végén a Debreccen szálloda mellett azon a kerítéses telken. A Kerepesi temetőben a nagy hangtalan márvány emlékeket is nézték. Mintha mennék örökké valóságba, vagy örökké merengésbe, de idegen vagyok,ők itt csatlakoztak, körül vesznek, jönnek mellettem, szóval tartanak. Köszönöm, köszönöm. Velem élnek. Jelenbeliek, most érvényesek, a gazda Időnek becszott alkalmazottjai, gyermekégy és terítópád közt szabadságot szaladgáló testek, világ, embertársaim!

Mi van rájok bizva, miféle árnak elalvándó boltjai, micsoda üzenni valónak megírott levelei, micsoda lépcsőzetnek egy lépcsője ez mind, micsoda örök újság, micsoda elátposandó próba?

A csudálatba meg nem hiva, az álomból vissza utasítva, a végtelen tudattól kitagadva, a bal kalandoktól félre bokázva viola szín és méreg sötétzöld színekkel kötyogvas fejjel, a rossz ízű izektől mint rothadt ársvirtől ellepve, elmélyítve az eszméletvesztésben jövő hanyászig!

Csak mondom, észrevettem magam ma délben és körülétem magam és megláttam az élő lakosságok. Más is felveszi fejét menésében az utcán és úgy néz el mintha szőrazokzott lenne, vagy mintha keresne valakit. Láttam már. En is, csak szót néztem. A szamat nem gomboltam ki, nem bődültem el, nem adtam egy ijesztett zajt, nem tettem egy rebbenetet karjaimmal mintha fél gondolnék repülni vagy rohanni ölelkezni. A szívem se indított semmi bűv zenélő darabot, vert mint a vak óra tovább, azt se hallottam magam se. Igen, csak egy darabig az az érzésem volt, aféle hogy nagy darab erőszakos ököl éri a mellem, itt balfelől, nyomja a mellem befelé, nyomja makacsul mintha be akarná törni avval a kirtartó nyomással. Fájjt ez, kérem, de nagyon. Vagyis hát olyan formán éreztem.

Szép Ernő.

Beszélgettem Szerényivel az internálásáról

Bevallom, egészen különös módon hatott rám, amikor meghallottam, hogy Szerényi József báró kolostorba vonult. Hogy az upesti rabházalad rokonszenves leszáramoztja egy panamákban eltöltött élet derekán kolostorba vonul, hogy a Stern-fiu bevonul szerzetesek, apátok és egyéb istenfélő férfiak odon otthonába; van ebben valami mondhatalatlanul tragikomikus. Szerényi báró, aki összeropkodta fél Magyarországot, aki Kossuth Ferenc idejében a talpfa erkölcsi alapján állva, szerény államtitkár fizetéséből milliókat harácsolt össze, ez a Szerényi, akit leglegendás korruptség ma már a legjobb magyar közmondások népszerűségére tett szert, ez a Szerényi egyszer már letűnt volt a magyar politika küzdőteréről. Emlékezzünk rá, hogy a koalíciós rablógazdalkodás után a bélpoklos megbélyegzettségével merült el Szerényi az ismeretlenségbe. Senki sem hitte akkor, senki sem merte róla föltételezni, hogy valaha ez a nemzetközi zsebtolvaj még szerephez jusszon Magyarországon. És Szerényi mégis feltámadt, Szerényi visszajött és a munkapárti tatárjárás odáig sülyesztette, oda züllesztette ezt a boldogtalan országot, hogy Szerényi József kereskedelmiügyi miniszter lehetett, sőt volt egy pillanat, amikor Szerényi már-már Magyarország miniszterelnöke volt. Meg kell állapítani, hogy a munkapárt és Tisza István gróf támogatták a legbuzgóbban Szerényi kormányelnöki ambícióit.

Es emlékezzünk csak vissza, hogy ez a szemtelen vörös rabbi-ivadék milyen köveszélyes göggel, micsoda cézári hajlamokkal ült oda a háború igájában nyögő, szerencsétlen ország nyakába. Szerényi ur bősziúten ugatott a végnélküli

háborúért és a német hatalmi és hódító céloknak aláztosabb szolgáló legénye nem volt az upesti csodarabinnál. Szerényi hírhedt mélyítői kalandjairól, lelketlen és az utolsó csepp magyar vérig uszító háborús őrgöngyeseiről köteteket lehetne írni. És emlékezzünk csak rá, hogy amikor a magyar munkásság megsokalta a háborús rémuralmat és béke-sztrájkokat rendezett, Szerényi Jósának, ennek a sokszorosan kompromittált politikai betörőnek volt bátorsága ahhoz, hogy a magyar képviselőházban háromszor egymásután elküldtse a hasárat tett kezekkel azt, hogy *legázolom, legázolom, legázolom*. Igen, volt egy idő Magyarországon, amikor Szerényi József olyan erősnek és olyan hatalmasnak érezhette magát, hogy *le akarta gázolni Magyarországot szervezett munkásságát*. És ennek a semmiházinak, ennek a schonnai és vagyonyharcsóló politikai rablólovagnak, aki az utolsó magyar katonáig folytatni akarta a háborút, ennek a Szerényi Józsefnek még néhány hónappal ezelőtt is a lábai előtt hevert az egész magyar sajtó. Szerényi volt a magyar lapok hasábjain a haza bőlese, ő volt Deák Ferenc, ő volt Szechenyi István, sőt ő volt Kossuth Lajos. A „Pesti Hirlap”-tól kezdve a „Budapesti Hirlap”-on, az „Az Újság”-on, a „Pesti Napló”-n, az „Az Est”-en át egészen az „Alkotmány”-ig minden fővárosi és vidéki újság Szerényi nagyságát hirdette és amikor én a „Népszava”-ban lelepleztem Szerényi ur hírhedt Vera Violetta-ügyét, a lapok szinte kivétel nélkül nagy cikkekből, sőt vezércikkekből keltek a védelmére. En akkor egy gaz rágalmozó voltam. Szerényi pedig nagy államférfiu volt.

Mit tagadjam, tehát, hogy amikor a kormány elhatározta, hogy végre Szerényi Jósát internálja, én nem estem kétségbe és bizony, azt gondoltam magamban, hogy a forradalom *tulságosan igulmas Szerényi Józseffel szemben*, amikor

mérhetetlen bünciért egyelőre csak azzal sújtja, hogy kolostorba bujtatja. Kedden este 10 óra tájban terjedt el a városban Szerényi internálásának híre és én elhatároztam, hogy na most utóljára még egyszer kibeszélem magam ezzel a Szerényivel, miután nincs reményem hozzá, hogy mostanában elvetődhessem a zalai kolostorba. Odamentem tehát a telefonhoz, az egyik kagylót egy barátom kezébe adtam, a másik kagylót az én fülemhez szoritottam, és még egy barátomat behívtam a fülkébe és felhívtam Szerényi Józsefet telefonon. Azt gondoltam, hogy ha a magam nevében hívom föl Szerényit, hát választ nem igen kapok tőle. Tehát elhatároztam, hogy én, aki egyszer már Szerényi József Vera Violet szappánját is elhoztam hamis néven, most imént csatláshoz folyamodok és alnéven fogok beszélni Szerényivel, hogy megtudjam, milyen hatást tett rá az internálás. Mielőtt itt szöszrenti hűséggel megírnám a telefonbeszélgetés lefolyását, meg kell állapítanom, hogy ez a félelmetes, elgázolólovag bizony most nem igen mutat nagy bátorságot, halálisan meg van rémülve és az egész beszélgetés alatt siránkozó hangon, nyöszörgőve felelgetett a kérdéseimre és valósággal beleuntatógött, helesirdogált, belevontott, belebögött és belezokogott a telefonba. Szinte drámainak nevezhetném azt a kétségbeesett jajgatógató hangot, azt a vénaösszonyos, bubánatos sopánkodást, ami Szerényi siránkozó hangjából belebuzgott a telefonba.

Magá a beszélgetés így folyt le:
En: Központ? 1—35-öt kérem.

En: Halló, ki beszél?

Szerényi: Ott ki beszél?

En: Szerényi kegyelmes ur?

Szerényi: Ki beszél?

En: Kiss hírlapíró, kegyelmes ur régi tisztelője.

Szerényi: Itt Szerényi.

En: Ugy értesültem, hogy kegyelmes urat ma internálták. Igaz?

Szerényi: Nem tudok róla semmit.

En: Bocsanát, hiszen már a lapok is megkapták a kommunikékét...

Szerényi: Nem tudok róla.

En: Valóban nem tud róla kegyelmes ur, vagy pedig nem akarja megmondani?

Szerényi: Nem tudok róla semmit.

En: Pedig ki van adva a kommunikéké.

Szerényi: Ki van adva?...

En: Tetszik tudni, hogy hová viszik a kegyelmes urat?

Szerényi: Hová visznek?

En: Egy zalamegyei kolostorba.

Szerényi: Hol van az?

En: Csak annyit tudok, hogy valamelyik zalamegyei kolostorba. A kolostorban kegyelmes uram állami ellátást fog kapni, de saját költségén javíthatja ezt az ellátást és látogatást is fogadhat a parancsnok engedélyével. A kolostor kertjében szabadon mozoghat, de azt nem hagyhatja el.

Szerényi: Kit fognak még el?

En: Idáig Szurmay kegyelmes urat.

Holnap többet.

Szerényi: Kik azok?

En: Nem tudom. Titkolják.

En: Mit szól ehhez, kegyelmes uram?

Szerényi: Nem tehetek mást, alvéstem magam. Ma nem lehet mást tenni. Engedelmeskedem...

En: Azt sem tudja kegyelmes ur, milyen alapon?...

Szerényi: Nem tudok semmit. De

miféle törvény alapján?

En: Ugy tudom, hogy mint a forradalom vívmányaira veszélyes egyént, márszint mint a háború előidézőjét.

Szerényi: Hiszen kérem, akkor nem is voltam kormányon.

En: ... És a háború hasztalan és céltalan elhuzásában bűnös.

En: Nem akar valamiről intézkedni?

Szerényi: Köszönöm, fiám, nem.

En: A családja Pesten van?

Szerényi: Igen. Majd csak csinálnak valamit.

En: Szóval kegyelmes urat reggel elviszik és internálják. Reggel már benne lesz az összes lapokban. Látogatásokat csak az őrség parancsnokának engedélyével fogadhat.

Szerényi: ... Sokra jutottam...

En: Hát szóval, nincs semmi kívánsága?

Szerényi: Nincs, fiám, semmi. Nagyon szépen köszönöm, hogy értesített.

En: Nagyon szivesen. Jó éjszakát kívánok.

Sajnos, ezek a rideg följegyzések, ez a szürke párbeszéd itt a papírosan nem adhatja vissza azt a hangulatot, amely az eleven beszélgetésből kiáradt. Azt nem tudtam eldönteni, hogy Szerényi tudta-e már az internálást és csak színészkedett vagy csak a következő percekben hozták azt hivatalosan tudomására. Ő úgy tett, mintha még nem tudná és megrendült, csüggedés, kétségbeesés siránkozott minden szavából. Igen, valósággal, minden tulzással nélkül sirt Szerényi József a telefonba és a kétségbeesés fájdalmasan szölt ki abból a csüggedt kijelentéséből, hogy:

— Sokra jutottam...

Ezt úgy mondta, olyan bánatosan börgözte megcsajnáltam, hogy már-már szinte megcsajnáltam, amikor észembe jutott, hogy hát hiszen csak egy kolostorba viszik Szerényi urat, lesz kényelmes szobája, kosztja, sőt a kertben sétálhat is és nem akad fenn semmiféle drótsövény, nem kell férges lövészárkok mélyén rothadnia, nem fogják kézibombával szétmarni az ábrázatját, nem lövöldöznek rá, nem öntenek feljé égő és mérgező gáztömegeket, szóval nem történik vele az a sok szörnyűség, ami történt azokkal a százezrekekkel, akiket segítőt ő is elküldeni a frontra és akiket ő még ma is küldözgetne rothadni, elevenen megégni, hősi halált halni, drótsövényen főnnakadni, sprnellé, granátban szertemálanni, ha ő rajta, Szerényi Józsefen mulna. Szégyeltem tehát magam, hogy egy pillanatra ellágyultam Szerényi iránt és amikor letettem a kagylót és kiléptem a telefonfülkéből, arra gondoltam, hogy istenem mennyi drága emberévet, mennyi szenvedést, mennyi könnyet, mennyi nyomorúságot, mennyi bánatot takaríthatunk volna meg, kerülhetünk volna el, ha Szerényiéket őt esztendővel ezelőtt zárták volna be különböző kolostorokba.

Göndör Ferenc.

Az én tragédiám

Rendkívül hálás vagyok azokért a meleg, rokonszenves sorokért, amelyek az „Az Ember” mult számában rólam megjelentek. Háiba, emberek vagyunk, tele gyöngeséggel és hűséggel, és azt minden száradik se szereti, ha szídják, ellenben mindenki szereti, ha érdemeit, jó tulajdonságait elismerik és nem bánja, ha azokat még tulozzák is. Érzem azonban, hogy „Az Ember” cikke engem többre kötelez, mint egyszerű köszönetmondásra; az a jóakarát és megbecsülés, amely e cikkből felém sugárzik, kötelességemmé teszi, hogy teljes őszinteséggel megfeleljek arra a kérdésre, amelyet „Az Ember” intéz felém: miért kellett a népkormányból távoznom és miért vagyok ott, ahol vagyok?

Hogy e kérdésekre megfelelősek, röviden vázolnom kell politikai hitvallásomat és a politikai helyzetről való felfogásomat. Az én politikai ideálom: a független, demokratikus, haladó szellemű Magyarorszag, amelynek társadalmi, gazdasági és politikai struktúrája a társadalmi egyensulyra van építve. Ezért küzdöttem a multban, ezért küzdök most is és ezt véltem találhatni a forradalomban, amelyben teljes meggyőződéssel és lelkeséggel részt vettem. Sajnos, a társadalmi egyensuly a forradalom óta megbomlott és így ez a fejlődés, amelybe Magyarország közelebe azóta terelődött, nem felelt meg többé az én politikai ideálomnak.

A kérdés lényege az: elérkezett-e az idő arra, hogy Magyarorszag szocialista államává alakuljon át, igen, vagy nem? Ha igen, vége az a szocialdemokrata párt egyedül a kormányt és én örömmel üdvözölöm azt a korszakalkotó nagy munkát, melyet végeznie kell. Ha azonban nem (és a Népszavának e tárgyban itt egy pár komoly, okos cikke mindenkit meggyőzhet arról, hogy ez az idő még nem érkezett el) akkor nem marad más hátra,

mint hogy a munkás és polgár rétegek együtt és megegyezés alapján kormányozzák ezt az országot.

Igaz, hogy most is együtt vannak a kormányban polgári pártok a szocialdemokrata párttal, azonban nincs közöttük megegyezés, nincs közös platformjuk, nincs közös munkaprogram, amely világosan megjelölné a kormány által követendő utat. És ebben látok én nagy veszedelmet. Ez az oka annak, hogy — habár koalíciós kormányunk van — a társadalmi ellentétek napról napra élesednek és még afelől sem vagyunk biztosak, hogy nem zuhanunk-e bele a legnagyobb szerencsétlenségbe: a polgárháború borzalmaiba.

Ezért törekedtem miniszterségem alatt és után arra, hogy a *dolgozó polgárság és a dolgozó munkásság között megegyezés, kiegyenlítés jöjjön létre*. Mint miniszter, nem sikerült elérnem céomat: ki váltam tehát a kormányból. Amikor Károlyi Mihály (még mint miniszterelnök) felajánlotta nekem, hogy vegyem át a kormányt, két feltételt tűztem ki: az egyik az volt, hogy Károlyi köztársasági elnöké kialszassék ki (ez később teljesedésbe ment), a másik, hogy a szocialdemokrata párttal megegyezés jöjjön létre. Amikor megalakítottam a polgársövetséget, világosan kijelentettem, hogy a szervezkedés célja nem harc a munkássággal, hanem a munkásság és polgárság közötti ellentétek kiegyenlítése. Amikor a függetlenségi és 48-as párt megbízott programja elkészítésével, e programban a párt nevében testvérkezelt nyújtottam a magyar munkásság felé. Nem volt egyetlen beszédem, egyetlen megnyilatkozásom sem, amelyből ennek a nagy célnak a hangoztatását kifejejtettem volna. És itt konstatalnom kell, hogy az a „leggonoszabb ellentábor”, amelynek „Az Ember” szerint látható feje vagyok, vagyis azok a függetlenségi és polgári rétegek, amelyekkel politikai összeköttetésben vagyok, minden ilyen

kijelentésemet élénk helyesléssel, zúgó tapsal fogadták. De azt is állíthatom, hogy számtalan politikai csalódásaim között talán a legfájdalmasabb az, hogy a megegyezésre, kiegyenlítésre hívó szöveget a magyar munkásság, a szocialdemokrata párt kebelében nem képes visszhangot kelteni.

Pedig hitem szerint a megegyezés, a kiegyenlítés éppenséggel nem volna lehetetlen. Ha egyetértünk abban, hogy a szocialista állam megteremtésének még nincs itt az ideje, viszont egyetértünk abban is, hogy a szocializálás munkájának — természetesen okos, óvatos módon — meg kell indulnia. A dolgozó polgárságban senkinek sem volna az ellen kifogása, hogy pl. a cukor, szesz, sör stb. termeléssel foglalkozó nagy üzemek szocializáltsanak. Hiszen minden komoly szocialista író hangoztatja, hogy a szocializálásra csak a nagy üzem alkalmas. Ezeket szocializáljuk, né pedig a hadsereget, amely mint állami intézmény, demokratikus országban tulajdonképpen már szocializálva van, de amelynek belső rendje, fegyelme a bizalmifőfőrendszerrel nehezen egyeztethető össze. Ezután milyen tág teret nyújt a közös szocialis munkának a népjóléti intézmények terén! És mennyire egyezők az érdekek az ország integritása tekintetében! A megszálló csehek, románok, szerbek ádáz üldözést fejtenek ki az ottani szocialisták ellen. Eppen e barbár nyomás alatt, a megszállott részekben már kialakult az annyira kívánatos *nemzeti egység*, ott együtt, állva, illetve vívják az élethálharcot munkás, polgár, tisztviselő, tanár, birtokos stb. Miért nem tanulunk tőlük, szonvédó testvéreinktől? Miért nem teremjük meg a még szabad Magyarországon is azt a nemzeti egységet, amelyvel imponálhatnánk kifelé és nyomatóosan léphetnénk fel az ország megmentése érdekében?

Állítom, hogy munkásság és polgárság között éppenséggel nincs

nek kiegyenlíthetetlen ellentét. A baj nem is itt, hanem a *kölcsönös bizalmatlanságban rejlik*. Mind-egyik azt hiszi a másíkról, hogy az életerét akarja elmenteni, hogy hatalmatól, befolyásától, ekzsztenciájától akarja megfosztani. Hibák és túlzások történnék mindakét részről, amelyek a bizalmatlanságot még csak fokozzák. A legnagyobb mulasztás ott történik, hogy ezzel a főfontosságú problémával, a munkásság és polgárság érdekei kiegyenlítésének problémájával illetékes részről senki sem foglalkozik. Mintha ez a probléma nem is léteznék! Így válik az ellentét a társadalom két nagy rétege között mindig tátonagbóbbá, innen cred a belviszály, a gyűlölködés, innen száraznak gyöngeségünk és tehetetlenségünk.

Ezért vagyok én, tisztelt Szerkesztőség, ott, ahol vagyok. Össze- gyűjteni, tömöríteni iparkodom nem a reakciósokat és ellenforradalmárokat, hanem a dolgozó, haladó polgárságot, nem azért, hogy harcra vezessem őket a munkások ellen, hanem hogy a kiegyenlítést és megegyezést közöttük lehetővé tegyem. Nem az egyoldalú polgári osztályérdek vezet ebben, nem is ez a cél, hogy a szocializmus dialdulját feltartóztassam, hanem az az erős meggyőződés, hogy megegyezés, kiegyenlítés csakis *szervezett, vagy legalább is reprezentált erők között lehetséges*. A legfőbb cél, amely szemem előtt lebeg, a nemzeti egység, a magyar „union sacré” megteremtése, mert enélkül hitem szerint, ezt a szerencsétlen országot megmenteni nem lehet.

Ezt a szerepet én nem kerestem: az csemények, a fejlemények sodortak oda. De ha odasodortak, állom a helyemet. Nem tragédia ez számomra, amint hogy azt sem tekintem tragédiának, hogy nem vagyok miniszter. Tragédia akkor lesz belőle, ha a kiegyenlítés munkája nem sikerül és az összcsepás meg történik. De ez már az ország tragédiája lenne.

Lovász Márton.

Uzsok hőse

Szurmay Sándor báró, egykori népszerű honvédelmi miniszter szintén elkerült hát száműzetése helyére, egy vadregényes, magános, csendes zalai kolostorba. Uzsok hősel névvel veszedelmesebb kalandora a háborus, véres magyar politikai életnek alig volt. Rettenetes lelki állapotban szemléltük mi a háború alatt Surzmay Sándornak emberpusztító garázdálkodását. Tudtuk, hogy hadvezéri dicsősége hazugság, hogy ez a *jelentéktelen és korlátozt generális, akit az uszoki hős jelzővel magasztaltak fel, soha nem volt hős, ellenben vérszopó, kegyetlen osztrák-magyar generális volt*. A haditudósítók csináltak hőst Surzmay Sándorból és fogisikortól dühvel, némán kellett nézünk, hogy a honvédelmi miniszterrel előléptet uszoki hős milyen aljas lakáj volt a miniszteri székben, milyen beestelen eseléd-alázattal küldte, csak küldte meghalni a magyar katonák százezret idegen harcerekre. És hányingert kaptunk az utaltól, amikor Surzmay ur snájádon fölpatant a piros bársonyszékbe és a képviselők tapsai és örömjújongásai közepette szavalta el a maga ostoba hazugságait, amelyekkel mindig megvédte a legfőbb hadvezetőséget és szemtellenül félrevetette az egész országot.

És lapok és képviselők és hatalmasok ünneplétek, körülhílegtek ezt a buta és szivtelen tábornokot azért, mert sok százezerrel több magyar katonát küldött el meghalni, mint amennyit törvény szerint el kellett volna küldeni. Nem lehetett elviselni azt a példátlan népszerűséget, amelynek zsongása, zsbongása közepette Surzmay ur véres hőrmunkáját véghezette és ha a képviselőházból undorral rohant el az ember a Surzmay ünneplé tapsok elől, akkor az utóára érve pofonyágtta az embert az *Az Est* friss száma, amelyben naponta ként szemünk elé meredt Surzmay Sándor ércbeöntött szobra, ame-

lyet hatalmas betűk és millió koronák úgy hirdettek, hogy: *Szurmay Sándor honvédelmi miniszter*. Vajjon mi lesz most ezzel a címmel összeszabdolt milliókkal és vajjon elvezesze méltó büntetését *Szurmay* ur? Mert a kolostori magány nem büntetés az ő mérhetetlen büncsejt. És a magyar lapok amelyek a felhőkbe emelték ennek a tehetőségen és korlátozott generálisnak komikus figuráját, máig sem tartották kötelességüknek, hogy revidiálják *Szurmay*-ról szóló írdetüket, amelyvel felvezették az egész országot. Igazán idáig csak *Az Ember* volt az, amelyik őszintén megmondta *Szurmay*-ról való véleményét és más véleményt mi erről a véres kezű tábornokról, éppen úgy, mint a többről a háborús kényszer nyomása alatt sem irtunk. Soha egyetlen dicséret vagy elismerő szót sem. Viszont *Urmánczy Nándor* ur, a honfibtól megrészegült, vérszomjas iredenta a háború alatt való katonai leleplezése közepette is mindig, mindenkor körülhízelegte és körülyalta *Szurmay Sándor* honvédelmi miniszter urat. Reméljük, hogy elismeréseivel *Urmánczy* ur követni fogja *Szurmay* kolostori magányába is. *Jó éjszakát. Ocskay brigadéros!*

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT A RENDŐRI TULKÁSPÁRSOK ELLEN. *Az Ember* legtöbb számában hangos tiltakozásunkat jelentettük be azok ellen a barbár brutalitások ellen, amelyek a letartóztatott kommunistákat érték a rendőrcellák mélyén. Tiltakozásunk kapcsán kifejeztük azt a véleményünket, hogy „meg vagyunk róla győződve, hogy a szocialista miniszterek, *Garami, Kunfi, Böhm* és *Peidl* egy pillanattal sem fogják túrni ezeket a Tiszakorszakot is megszegyénítő állapotokat.“ Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy várakozásunkban nem csalódtunk, mert a

mint természetesen a szociáldemokrata párt részéről már a borzalmak első órájában megjelent *Bokányi* és *Landler* elvtársak szerelték le a *Kun Bélák* ellen ekövetett rendőri atrocitásokat, azonképpen a szociáldemokrata párt vezető férfiai jártak el személyesen a Zrínyi-utcai főkapitányságon is, ahol megvizsgálták a dolgokat és energikusan fejezték ki tiltakozásukat a kommunistákat érő minden kegyetlenkedés ellen. Ezzel párhuzamosan a kormány szociáldemokrata tagjai minisztertanácson tiltakoztak minden rendőri önkény ellen és a brutalitások azonnali beszüntetésén kívül sürgős vizsgálatot és megtorlást követeltek. Jól esik megállapítanunk, hogy a szocialistáknak ezt a magától értetődő föllepését teljes odaadással támogatja *Károlyi Mihály* köztársasági elnök is, aki a maga részéről szintén nem volt hajlandó eltérni semmiféle bosszualló hadjáratot. Meg is lett a szocialisták erőlyes fellépésének az eredménye és a rendőrségen beszüntették a fölháborító tulkáspárokat. Most már csak az van hátra, hogy az alaptalanul letartóztatott kommunistákat bosszúság szabadon és a további megtorlásukat szüntessék be, mert a szociáldemokrata pártnak is, de meg a köztársaság elnökének is az a hangosan kifejezett álláspontja, hogy politikai pártállásáért senkit nem lehet hatóságilag üldözni. Az ellenforradalmárokkal tessék viszont szigorúan elbánni. Mert azzal, hogy *Szurmay* és *Szterényi* urakat fűtött kocsiában egy kénytelen zalai kolostorba vitték, az ellenforradalmat még nem intézték el. Miért ilyen irtalmas a kormány jobbfelé?

Egy setét fiskális-kalóz orvtámadása Károlyi ellen

Báró *Hatvani Lajos* cukorgyáros, író és szalonforradalmár lapjában, a *Pesti Napló*-ban *ostoba és aljas orvtámadás* jelent meg *Károlyi Mihály* köztársasági elnök ellen. A cikknek, amely február 20-án a közgazdasági rovatban látott napvilágot „Ahol a földosztást kezdik“ címmel, súlyos következményei lehetek: a *Munkástanács* átírásban fordult miatta a *Nemzeti Tanács*hoz, hogy zárják ki ebből a forradalmi alakulatból *Hatvani báró*, a *Pesti Napló* munkatársai pedig ultimátummal fordultak a lap tulajdonos részvénytársasághoz, melyben azt követelték, hogy a lap felélys szerkesztőjét bízzák meg a *Pesti Napló* politikájának irányításával és abba másokat, tehát *Hatvani báró* urakat se legyen beleszólas.

Hirsch ellenforradalmi

A *Pesti Napló* jelenlegi ellenforradalmi irányzatáért a felelősséget — legalább is elsősorban — nem *Hatvani báró* viseli. A forradalom szabadságát a krónikása ugyan politikailag valóban a legbeszűnyösebbé állította, aki a háború alatt tagja volt többek közt a munkapártnak, amelyből talán még akkor sem lépett ki, amikor a *Pesti Napló* hasábjain a legelélesebb pacifista politikát kezdte folytatni, tiszteltreméltó hátsóval. Igaz, hogy ennek személyi oka voltak, bizonyos autogonizmus Vásonyi volt miniszterrel, de ez nem változtatta *Hatvani* báró akkori munkájának hasznosságát és az sem változtat ezen, hogy a *Pesti Napló* pacifizmus sohasem volt egészen határozott irányu. Megtorlást, hogy két heti szakadatlán pacifizmus és *Károlyi*-párti politika után hirtelen ezzel homlokegyenest ellenkező tendenciájú vezércikket jelen el meg a lap első oldalán, amelyekben magának *Wekerlek* és *Tiszának* is észinte öröme telhetett.

Ezeknek a gyakori pártfordulásoknak

az volt a magyarázata, hogy *Hatvani báró* sógora, *Hirsch* Albert cukorgyáros ur, aki a *Hatvani*-család pénzügyi feje és a *Pesti Napló*-nak társ tulajdonosa ilyenkor hazakerkezett külföldi újból, ahol rendszerint a *Kühnmann-Szterényi-Hirsch társaság* üzleti ügyeit intézte és leintette *Hatvani* tulzó pacifizmusát. *Hirsch* ur keresztlapja mellett *Szterényi* kedvéért és rajta keresztül a *Wekerle*-kormány is mindig barátságos viszonyban állt.

A forradalom alatt *Hirsch* ur nem folyt le a lap irányításába és *Hatvani*, akit az októberi napok egy újszerű hecc izgalmaival föltölttek el, végleg elhagyta és fenéig szűrsőheltte a forradalmat. A forradalom azonban keserű pohár milliomosok számára, erre *Hatvani* is hamar rájött, de még hamarabb *Hirsch* Albert. Amint a forradalom első viharai elmúltak, magához tért és erőlyesen fellépett a mámorából lassankint józanodó *Hatvani* ellen. Decemberben közölte vele, hogy kiválik a lapról és a család pénzét is viszi, csinálja *Hatvani* Lajos a saját pénzén tovább a forradalmat. *Hatvani* kényszerhelyzetbe került és el kellett fogadnia az elébeszabott feltételeket, csak hogy *Hirsch* maradását biztosítsa. Mindenekelőtt *Liptai* Imre felelős szerkesztőt kellett elbocsátania a lapról, ami még nem lett volna baj, továbbá a bárót teljesen alárendelték az új szerkesztőnek és működési területét alaposan korlátozták, ami szintén nem volna baj. A baj csak az volt, hogy a lap politikai vezetését *Hirsch* ur vette át és jobb felé fordítva a lapot, színdes ellenforradalmi aknamunkát indított a *Pesti Napló* egykor forradalmi hasábjain.

Orvtámadás Károlyi ellen

Hirsch ur bizalmasa a lapnál természetesen a közgazdasági rovatvezető: dr. *Szegő Elemér* ügyvéd. Az ügyvéd ur, hogy ezt a bizalmat fokozottan kiérdemlje, minden lehető alkalommal ellenforradalmi tendenciájú cikkeket csempéz rovatába. Legutóbb S. S.

aláírással Egerből keltezte egy cikket adott le, melynek röviden az a tartalma, hogy Károlyi Mihálynak anyagi haszna van abból, hogy a saját földjeit felszítja és hogy azért végzetile saját bírtokán elsőnek a földosztást, azért volt ez sürgős neki, mert így több jövedelme lesz. Nincs helyünk egész terjedelmében leközlölni ezt a cikket, melynek aljasságánál csak korlátolt-sága nagyobb, csak mutatósba adjuk le az ostoba rágalom még ostobább indoklását.

„A gróf fel akarja daraboltni az összes hitbizományi uradalmait és ha nem jelentkeznének elegendő számmal kiszagdák, esetleg telepítésre fogják a fennmaradó bírtokokat felhasználni. A gróf sem jár rosszul, ha ez megtörténik. Még az 1913-as árak alapján való megváltás mellett is több marad neki évi jövedelmenek, mint amennyit a 28 koronás haszonbér jelentett. Ezenfelül a fundus instruktus egy része a hitbizományig volt és ennek használatára való átengedéséért annak idején két millió korona kamatmentes kölcsönt kapott a gróf a bérlő részvénytársaságtól. Ha most meg is szűnik a bérlet és a két milliót vissza is kell fizetni, az instrukció mai jogalmi értéké több, mint háromszor anyagi. És megmaradnak neki az erdők is, melyeknek ma szintén óriási nagy az értékeik.

A gróf, akiről szó van, természetesen Károlyi Mihály. Nem is érdemes erre a képtelenül hülye vádra felelni, csak a Pesti Napló rosszhiszeműségének bizonyítására hozzuk fel, hogy ki volt adomadtatták meg Károlyi Mihályt: a cikket írta S. S. — mint kiderítettük — dr. Setét Sándor, a hevesmegyei volt munkapárti ügyvezető elnöke. A forradalom lebzsanájára ime volt mungó-vezéreként bérlet fel a milliókért való részleten részketésben Károlyi ellen...

Setét ur muffja is setét

Dr. Setét Sándor hevesmegyei ismert munkapárti nagyság olyan mufftal rendelkezik, a mely a legnagyobb mértékben érthetővé és jogosulttá teszi a tiltakozást mindennemű közzételti szereplése ellen. Nem is értjük, hogy olyan setét mult-

tal, mint ez a Setété, hogyan meri vaklaki be nem fogni a száját? Ez a derék ember, aki egészen szírienyen kezdte, mint Schwarzl Sándor, hirtelen elhatározással Setétő és Klerikáltáá odeltét (Családjában nem szokatlan az ilyesmi, bátyja, László-Palócra magyarosította nevét és a klerikális Alkalmány közgazdasági rovatvezetője.) Nem sokáig maradt szegény a fiatal ügyvéd, már a háboru előtt is jóesékan keresett, lapulajadoson lett és minden helybeli zsiros üzletről leszedte a tejjelt. A háboru alatt, mint a hevesmegyei munkapárt mindenható ügyvezető alelnöke nagy befolyásra tett szert, különösen a felmentések intézése körül és szerzett is magának 3—4 millió korona vagyont. E két tény között különben az „Egri Hírlap” bizonyos összefüggéseket talált és írta meg, amelyekért állítólag már megindította a sajtóper a királyi tanácsos ur. Mert dr. Setét Sándor természetesen királyi tanácsos is, igaz, hogy kinevezéséből a kabinetirodának évekig kellett várni, mert Setét ügyvéd ur sehogyan sem tudta elintézni az ügyvédi kamaránál húzódó fogymelti ügyét.

Talán nem lesz érdektelen Károlyi személyes ellenségségnek ezt a kis piszkos esetét elmesélni. Dr. Setét Sándor ügyvéd ur azért kapott fogymelti, mert egy Czene Károlyné nevű irni és olvasni nem tudó asszonnyal aláíratott egy kötelezvényt, amely szerint az asszony egy 62.783 korona 88 filléres kárértékesi követelését eladta neki 1200 korondért. Vagyis az ügyvéd megváltotta a per tárgyát és csak egy kis összeget kínált érte az asszonynak, ez is csak arra az esetre, ha megnyeri a per. Ennek a piszkos egyességnek, amely az ügyvédi tisztességre alkotók és fogymelti vétségét képezi, főevonatköz kitétele így hangzik:

„Kárértékesi igényünk érvényesítésével és a per vitelével megbízzuk dr. Setét Sándor ügyvéd urat és honorárium gyanánt felajánljuk neki, hogy az összegből, amely részünkre kárértékesi, visszatérítés, vagy bármilyen módon megilletik és befolyik, avagy pedig ugyanezen címenek egyezségig megállapították, nevezeti ügyvéd urat fogja illetni mindaz, mely 1200 koronán felül lesz”.

A megbízást Czene és Czenéné nevében, akik nem tudtak írni. Groszmann Lajos tanu, mint névirő és okmánymagyarozó írta alá, ők csak kézigyeiket biggyeszítették oda. Az ügyvéd is aláírta: „A megbízást elfogadom dr. Setét”.

Az ügyvédi kamara fogymelti választmányja ebben az ügyben eljárást indított Setét ellen, amely két évig folyt. A beadott feljelentés az ügyvédi rendtartás 57. §-ára volt alapítva, amely szerinte az ügyvédek tilos a képviselőre bízott per tárgyát magához váltítani. Ámbar egészen világos volt, hogy Setét ezt tette, a kebelbarátaiból álló ügyvédi kamara fogymelti bírósága nagy nehezen mégis megmentette a szilenciumtól. Kimondták ugyanis, hogy az nem képezi a per tárgyának magához váltását, ha egy ügyvéd a behajtás végett rábízott követeles egy részét jutalomdíj gyanánt kikölti magának. Hogy ez az erőszakos magyararzat mennyire nem helytálló és különösen nem helytálló Setét esetében, azt maga a fogymelti bíróság is érezhette, mikor kimondta határozatában, hogy

„bár ez a honorárium — még a jelére való leszállítás után is — szokatlanul magas összeget tesz ki, egymagábanvéne az összeg nagysága a per tárgyának magáhozváltását mégsem jelentheti”.

A Kuria ügyvédi tandaca nem is hagyta helyben ezt az ítéletet, hanem átutaltotta az elsőfoku fogymelti bíróságot, hogy tartsonak új tárgyalást. Erre azonban nem került a sor, mert Setét jónak látta közben kitégezni a panaszosokkal.

Mi lesz a két főszerkesztővel?

Setét ur munkapárti lapja a forradalom óta hirtelen átvédelt a szocialdemokrata-párt felhívatóságá és a volt munkapárti alvezér neve még mindig főszerkesztői minőségben szerepel a lapon. Reméljük, hogy a hevesi szocialdemokrata-párt csinált valamit ezzel a politikai bróvással! Ugyanezt követeljük a Nemzeti Tanácstól, amely hir szerint meg akarja

továbbra is tűrni Hatvány főszerkesztő urat tagjai sorában. Lehetetlen, hogy Hatvány ur éretlen politikai csinnyejének következménye elől egyszerűen pardon-kiláallással szabadulhasson. Ha lényeg nem áll módjában lapjának tisztességes forradalmi irányítást továbbra garantálni, akkor vegye le nevet a lapról, vagy hagyja ott a Nemzeti Tanácsot. Az utóbbi sokkal helyesebb és ez a Nemzeti Tanács az ő beleegyezése nélkül is keresztülviheti! **Diószeghy Tibor.**

EGY HÉTIG A VÁDLÓTTAK PADJÁN.

Jelentem a nyájas olvasónak, hogy ennek a hétnek szinte minden napján és még a jövő hétnek is egyetlen napján a vádlottak padján fogok ülni. Ezeket a jövő márciusi napokat a budapesti királyi törvényszék komor tárgyalótermében, „komoly bírák és szigorú esküdtek társaságában fogom töltöni és folyton, de folyton én leszek a vádlott. Valóban már szinte nem is tudom számon tartani, hogy ki mindenki cipel engem az elkövetkező napokban a bíróság elé, különböző sajtóváltásokkal terhellen. Csak most látom, mikor a vádlottak padján kell számot adnom gonosz vétkeimért, hogy mi mindenkit, ki mindenkit rágalmaztam én meg. Egy kimondhatatlan nevű méneskari százasos cipel engem március 6-án az esküdtbíróóság elé, hogy 7-én átadjon Kassai Ferenc kapitány urnak, hogy aztán másnap, 8-án reggel már Béla Henrik, egykori munkapárti nagyság ellen elkövetett löbbrendheli rágalmazásomért adjak számot. A következő napokon — ki tudná már a dátumot számon tartani, — Vázsonyi Vilmos volt igazságügy-miniszter ur sérelmére elkövetett rágalmazásért fogok felelni, majd az Augusztá-Gyórszegély Egylett állit oda vádlotti minőségben az esküdtbíróóság elé. Szó, ami szó, körülbelül egy hetet fogok egyfolytában töltöni a vádlottak padján, nem is beszélve arról a sokesztendi fegyvházbüntelésről, ami lételek formájában már jó előre kacsingat felém, ha ugyan a tárgyalásokon

ki nem derül, hogy nekem volt igazam. *De hátha igazam volt?* Azt minden bírót ítéltek nélkül, már most eleve is meg merem állapítani, hogy a forradalom után schogysem igazságos, hogy a régi bünök egyik legrajongóbb munkapárti támogatója. *Béla Henrik ur nemesak szabadtábor jár, de még módjában van engem a vállottak padjára ültetni.* Hát ez, engedelmel kérek, nem igazság...

Emlékezés egy kis cukrászdára...

Mikor a vonat a derengő tavaszi hajnali dártafelében kigurult a keleti halljából, mit tagadjam: könyvtárolós szemmel néztem utána. Nem Szurmayt sirattam; még kevésbé utáltársát, aki a csapás sulya alatt úgy omlott össze, mint egy félezredes Habsburg-írón, de könnyel, őszintét és fájdalommal ejtettem azon a gyarlóságon, a folyamatos és örök életnek azon a kiszakított véres csatán, amelynek emberi sors, emberi föllemelkedés, diadonság, ünnepeket, bukás — és internálás a neve. És sirattam még valamit: az emlékeket, melyek úgy lütek föl nekem, mint megannyi pajkos angyal, amint körülüncölják a lokomotív körüljárás és nyíló rúzsákkal szórják tele a februári ködöt. Mert Szurmay és *Sztejn* Zalában, ahová rendőri fedezettel utaznak s ahol egykor határrendőrök helyett díszbandériumok vártak rájuk: — Zalában ők emlékeiknek utaznak előbe.

Ha tiszta a levegő — és márciusban gyekek az — onnan, ahol Szurmay a buzzó franciskánus barátokkal eryedetlenül végezni fogja vallási gyakorlatait, ellátni túl a Gősején és feltűnőcezik egy öreg templom keresztje, a templom előt a két vén hársfával. Egy zalai város képe ez, régi, kedves, eleven város: legalább az volt még nyolc éve, kedves és eleven melköt a háború szétlulta volna a korzó, a Centrál, a cukrászda ifjúságát. *Szurmay itt volt ezredparancsnok*, itt indult nyilván a gyorsiramu ketonai

karrierje és ez az idő örökre feledhetetlen nekem, bizonyára a vezérezredesnek is. Fiatalabbak voltunk mind a ketten s ha egyszer elindultok, hogy elhallatott hajszálaikat megkeressük, mindkettőnk utja odavezet. Az enyém a Kiszárosi kávéháza, a táborko — a cukrászdába.

Ezredés és ezredparancsnok — jószágos Eg! — mi volt az a békében, kicsiny, de jómódu, rártári és eleven vidéki városban, ahol az ugynevezett intelligencia fele az izraelita felekezethez tartozott. Még ma is érzem az abszolút tekintély megjelenésének azt a hűvös szellőjét, mely végigfut a Fő utcán, ha az Alt és Böhm sarkán az ezredparancsnok sarkantyúja megcsördül. A kiváltáságosok, akik a kocsiút közepén koröztök, félkörben emeltek le kalapjukat, a nők, tizenötötök ötvény, e célra rezervált mosoluvat szedték elő a relikviából, az emeleti ablakokban frizurás fejek jelentek meg és vagy harmincöt fizet egyszerűre vágta össze sarkát a házfalak mellett. Az ezredes pedig kimért, biztos léptekkel ment — a cukrászdába. A korzón az emberek gyors serezméket tartottak: ki hiányzik? Ahá! *Diszkrét mosoly*, mint egy látv tavaszi szél lebegett át a korzón. Mindenki tudta, mindenki észrevette: *X-né nincs a korzón.* A férje itt van, szintén nvájás, megértő ember. Éppen most kifaltja át valakinek a tulsó sorra de egy, hogy mindenki meghalja:

— *A feleségem a cukrászdában van.* És nyájás, megértő mindenki. Jönnek a cukrászdába asszonyok, hadnagyk, leányok, de mennivre jönnek! — azonban a szalomba senki sem megy be. Kint tracsolnak a holttan és senki nem kérde, nem biztatja őket, *miért nem mennek beljebb.* Ehhez a kis cukrászdához, melynél kedvesebber berendezett keveset láttam, *azután is hű maradt az ezredes, hogy elkerült a városból, amely diszpolgárának is megodasztotta.* A cukrászdára való emlékezés hozta magával, hogy *azután is még számos odavolt, kiszárosi — jérj csinált karriert a háboruban a honvédelmi minisztérium révén, ahl*

— *azt a tüsszemű barnát, akit egykor, ha láttam, a meghatóságotól torkomom akadt a saumrollni a cukrászdában — ezt az egyet határozottan irigytem a miniszter úrtól.* — A kis tüsszemű férje is sok-sok milliót szerzett, mert *hadiszállítványainál szintén nagymértekben hozzájárult* ahhoz, hogy Szurmay hadai diadonságosan álltak helyt a Kárpátok alatt.

Hát nem Uzsoknál — itt volt és ekkor volt Szurmay Sándor hő-kora. A városban, ahol mind-nki megcsodálta az ezredet, a városban, amelynek most, elborult szemmel és februári ködön át csak öreg toronyt látja. Haj, Szurmay Sándor! ...

B.

Egy pornográfus a pornográfia ellen

Wiesner J. Emil ur, a Singer és Wolfner-cég mindenható igazgatója, könyvet írt a pornográfia ellen. Apró, szürke ember Wiesner J. Emil; olyan, mint egy gnóm, amely a kert pászjátán finitörög, de sokkal sokkal ártalmasabb. Most könyvet írt a pornográfia ellen. Mint a Singer és Wolfner-cég irodalmi ügyének intézője annyira lealacsonyította a magyar irodalom nivóját, hogy úgy vélte, az sem lehet kirívó többé, ha a maga hangjával jelentkezik.

Végüljoltam a könyvet. Maga is jelentéktelenné tartja, erről hát ne essék szó, de egy-két megjegyzést mégis illik tenni. Így ir a Bevezetés második bekezdésében: „Valahányszor a sajtó szabadságát látjuk veszélyeztetve, csaknem mindig a szennyirodalomról van szó, a *Damoklész-kard*, mely lecsapni készül a XIX. század legemebber vívmányára, csaknem mindig a *becstelenségben született fajtalan irodalom*”. Ugyebár olyanformán tetszett gondolni, hogy a sajtószabadság legszűbb körű a szennyirodalom miatt kerül veszedelembe, meg úgy, hogy a *becstelenségben született fajtalan irodalom miatt* készül lecsapni a *Damoklész-kard*. No persze, mert ennek és az ön által portált írónak legjellemzőbb tulajdonsága éppen az, hogy nem tudják kifejezni gondolataikat. Tetszik tudni, egy éppondat leírása kin, gyótróds, de az ön írót nem vesződnék olyan számárogokkal amilyen az értelmesnek a ki

fejezés világsága. Elment a jó dolguk! Hiszen ha kusza gondolataikat megfeszítgetnék, akkor írának! Évenként 25 regényt? Irnak, csak irnak veszett szajgálással, így olvas a közönség legalább rége, amely csak *faltja* a könyveket. Ebből a fogyatékosságból élnek önök — a magyar kultúra vezérei! A tájkozatlanság se győné oldala önök. Azt tetszik irni, hogy a rotációs óráknak körülbelül 6-7000 példányt ont magából”. Nem kérd! Még negyvezretet is! Azután kérom, ön már öreg ember és mégis úgy elvetette a sulykot, mint egy könnyelmű síheder. Hogy hol tette? Hát „A pornográfia története” című fejezetben, abban is a tizenegyedik sornól kezdve.

„Az ós és újtestamentumnak *alig van fejezte*, amelyben ne találunk félre nem érthető vonatkozásokat a szexuális életre”. Ugyan! Ugyan! Pedig mindjárt utána ön írja: „Stern: *Illustr. Geschichte der erotischen Literatur* in 67 erotikus idézetet talánunk”. Vagy nem tetszik tudni talán, hogy a bibliának több száz fejezete van!

„On harcot hirdet a pornográfia ellen, de mint jó könyvkereskedő, aki nagyon jól tudja, hogy mivel tartozik üzleti érdekeknek, ezeket írja a Befelezésben: „Elitelen a fajtalan irodalom *ha ujságban kerül a közönség elé* ... „majd így végzi hosszú mondatát ... „soha sem fogom annyira lebecsülni a *legbecstelenebb könyvet* sem, hogy ne *keressék védelmet* a számára, pusztán azért, mert könyv”. Ez a néhány sor kitűnően jellemzi őnt és az egész irodalmat, amelyet teremt, de mégis, ha őszintébb lenne, így fejezi be mondatát: *pusztán azért — mert üzlet!*

No, de mindezt hagyján. Ön nem tudta definiálni, hogy mi a pornográfia. En megmondom. A tiszta irodalmi erkölcsrel szemben pornográfia az, amit — kevés kivétellel — a Singer és Wolfner-cég kiad. Önök rossz, hence írótak állítanak a magyar közönség elé. Önök a Milliók könyve kiadói. Önök szerint az ideális írót Ohnet Onida, Marillit, Couvay, Crocker és még a jó isten tudja, hány nagyíparos. Nyakrafőre adták ki könyveiket és mikor észrevették hogy ideháza már magyar írók szavától — hangos a berek, akkor teremtetek néhány magyar írót, akik befogtak az ohnetizmusból. Jól tudom, hogy hibás a közönség is, mert nem tud különbséget tenni pakfong és ezüst között. Amde ki merné követlilletni ezért? Tehet róla a szegény? Hiszen

megbolondítja először az önkéggé nem presztízse, másodszor — és ez a kártykonyhab szer — az a sok maszlagos „kritika” és reklám, amiket jó pénz ellenében mindentud elhelyeznek. Gondolhatja vajjon szegény magyar olvasó, hogy minden talmi? Elolvassa a szerencsétlen, hogy X. Y. a legkiválóbb magyar író, meg azt, hogy X. Y. könyve már a tizedik kiadást érte meg bedől a boldogtalan és olvassa, olvassa a könyvet és nem csapja a falhoz, amint illene. Pedig, ha lenne némi kritikai érzéke, egész bizonyosan megetténné. Nem kellene csak annyi, hogy rekonstruálja, amit az író eléje tár, de nincs, nincs benne szemérmű önállóság, vakon és süketen tűri, hogy nyakába zuhogjon a hazugságok áradata, tűri, hogy eltanult technikai trükkökkel az orránál fogvást vesszék. A könyv elolvasása után valami idegenkedő is bizonyára marad a szájkümben, nem tudom elhinni, hogy meglemedne bennük az érzés: bárcsak ne lenne vége még! — ezt csak igazán jó művek támaszthatják, de az olvasó bizony alig törődik a lelke jele-
lentkezésével, legyint rá és azzal végén. Ön, kedves Wiesner L. Emil, ön akadályozza az igazi irodalom terjeszkedését és bevallom, én képtelen vagyok keményen lesólni önöket, ezért engedje meg tehát, hogy könyve 24-ik oldaláról ideiktassam a következőket:

... előkelő könyvkereskedő sorsa sem fog tudatosan pornográfútt tartalmi. Sokkal nagyobb a száma azonban azoknak a kalmároknak, akik a szennyet, a förlémet és árucikknek minősítik a árulják semmire és senkire sem való tekintettel, hogy hasznuk legyen belőle. Ezek az emberek a mások megrontásából élnek.“ Bán Ferenc.

UGY HALLOM, hogy a mettről elvtársak félreértették és épen ezért dobra verték, hogy én Salusinszky Imréről azt írtam, hogy ő csak egy szimpla mettről. Akik az én felfogásomat ismerik, azok előtt felesleges hangoztatnom, hogy én a mettről munkáját és személyét milyen sokra becsülöm és hogy semmi sem áll tőlem távolabb, mint az ő igaztalan lekicsinylésük. Elég talán még annyit megjegyezmem, hogy lán még annyit megjegyezmem, hogy Salusinszky Imrénél még csak reménye sincs arra, hogy valaha az életben annyira értékeljem, mint akármelyik mettről elvtársamat.

A „BUDAPESTI HIRLAP” csütörtöki számában vezető helyén jelent be olvasóink, hogy a vállalat igazgatóságából az expozitú munkapárti politikuskok kivonultak és ehhez képest a lap politikai magatartásában öröndetes és kívánatos változás állott be. Mi eleget küzdöttünk az ellen a kárhazatos politikai irány ellen, amelyet a publicisztikában legmarkánsabban Kácsi Jenő reprezentált a „Budapesti Hirlap” hasábjain. Mi tehát elégtelleg és örömmel vesszük tudomásul azt, hogy a „Budapesti Hirlap” megszabadulván az öt idáig fogvatartó munkapárti tehertertelektől, a legjobb szándékoktól vezetteve, csatlakozik a forradalmi magyar sajtó tagjai sorába és mátlól fogva semmi ok nincs többé arra, hogy a főmegyek gyűlölettel és ellenérzéssel nézzék ezt a vállalatot. A „Budapesti Hirlap” szerkesztősége és kiadóvállalata hivatalosan megkereste az újságírók szabadszervezetét és bejelentette azt, hogy ezentul a „Budapesti Hirlap” folytatni fogja azt a politikát, amelyet a forradalom kitörése után néhány napig becsületesen folytatott. Szóval, forradalmi politikát fog folytatni a „Budapesti Hirlap” és a népközársaság érdekeinek hü szószóloja és őre kíván lenni. Jelentős sikere ez és esemény az újságírók szabadszervezetének éppen úgy, mint amilyen fontos dátum a magyar sajtó történetében. Ilyen körülmények között magától értődök, hogy a „Budapesti Hirlap” szerkesztőségének és kiadóvállalatának forradalmi szellemben teljesített munkáját nem zavarhatja meg többé semmiféle főmegindulat. Jól eszik ezt büszkén és öröndezve ideirunk nekünk, akik idáig annyi rosszat írtunk ezen a hasábon a „Budapesti Hirlap”-ról.

AUGUSZTA A LUKACS-CUK-RÁSDÁBAN. Csütörtökön este 7:15 perckor a Lukács-cukrásdába belépett Augusztá főherceg, ki kísérőjével állandó beszélgetés közepette, letelepedett egy sarok asztalhoz. A már 7 óra-

kor félhomályra sötétített helyiségben egyeztettek, mintegy katonai vezényszóra kigyulltak a lámpák s egy női alkalmaszról körüllért a teremben s minden vendéget megkért, hogy halkabban beszéljen, mert a magas vendég szerelt a szőnyeg. No hát, mi pedig szeretjük a hangos, nyílt ésinté, egyenes beszédű modort, s akinek ez a kellemetlen polgári beszédsvivája nem tetszik, az ne jayjon hozzájuk, Lukács ur pedig lement illemtudóbb. Nem Augusztától él, hanem a közönségtől. K. K.

Pénzért lakás és egyéb történetek

A Lakáshivatali tisztviselői, minthogy valótlanságokat tartalmazó helyreigazító nyilatkozataikat Az Ember nem volt hajlandó leközölni, újabbam más lapokat keresnek fel cáfolataikkal. A Lakáshivatali elnöke, dr. Gungl Ferenc „Az Új szó” mélyen tisztelt főszerkesztőjének írt egy levelet, amelyben Az Ember vadjájerit nem szerkesztőgünket teszi felelőssé — ezt állandóan óvtosan kerülí. — hanem egy cikkünköt teljesen távolálló ügyvéd kezd po'émíát. Ez a komikus nyilatkozat-csata nem érdekel hennünköt. Egy dolgot ellen azonban tiltakozunk: ne szólítsa fel az elnök a közönséget arra, hogy az ő címére küldjék a panaszokat. Elvégre ebben az ügyben a Lakáshivatal a vádalt, amely mégsem illetékes arra, hogy illetékes sajtó ügyében. A közönség csak küldje panaszait és fejtenetéseit Az Ember utján vagy egyenesen közvetlenül magához Garbai Sándor kormánybiztoshoz.

A Lakáshivatali bizalmiférfaik is nyilatkoznak és azt állítják, hogy a felhozott legsúlyosabb vád az, hogy a Lakáshivatali kebelbeli tisztviselői is lakást kaptak. Emlékeztetünk kell a tisztelt bizalmiférfaik arra, hogy sokkal súlyosabb vádatok is hoztunk fel a Lakáshivatal ellen: megírtuk, hogy nagy pénzért akárik szerezhet lakást, mert egyes lakáshivatali kutatók, előadók, írások összeköttetésben állnak ügyvédekkel, akiknek eladók a Lakáshivatalhoz bejelentett címelet.

Megjelent dr. Gonda Béla lakáshiva-

tali előadónál néhány hónap előtt egy fél, aki bejelentette, hogy több ügyvéd kínált neki lakást szóbankint ezer-ezeröztíz koronáért. Gonda irásban kérte a panaszt, a fél leírta a vádat és ezzel befejeződött az ügy. A följelentő várt egy darabig, mikor azonban látta, hogy nem történik semmi intézkedés, címent a Népszava-hoz és elpanaszolta ott a dolgot. Dr. Gpeltai János, a Népszava munkatársa erre, hogy a panamát leteleplezzék, összehozta őt Szűcs Nán-for főhadnagygyal, aki a Lakáshivatalban az ilyen ügyeket intézi. Szűcs Nándort a följelentő először elvitte dr. Klein Jenő ügyvédhez, akinek, mint lakástkereső vidéki fölbirtokos mutatta be. Az ügyvéd közölte Szűcsrel, hogy jelenleg is több lakáséimert kapott a hivatali alkalmazottaitól, de

az ő kétezer koronás ügyvédi honoráriumán kívül ezeröztíz koronán kell fizetni szóbankint — tehát négyöztöbös lakásért hater ezer koronán — annak a lakáshivatali tisztviselőnek a részére, akitől ő a címet kapta.

A följelentő aztán Szűcsrel együtt elment dr. Molnár Lajos ügyvédhez, aki vele holtán tárgyalást folytatnak és aki szintén hajlandó volt körülbelül ugyanilyen összegért a rendelkezésére álló lakások egyikét az inkompetáns fő Szűcs Nándor lakáshivatali alkalmazotti részére elrekláttatni.

Tisztelettel kértezzük dr. Gungl Ferenc lakáshivatali elnököt, hogy miután Szűcs Nándor lakáshivatali alkalmazott nyilván jelentést tett arról az esetről, megállapították-e már, hogy az illető ügyvéd a lakáshivatali alkalmazottak közül kikkel állottak összeköttetésben?

Felettebb jellemző a következő eset is: báró Vállányiné el akarta adni József-körút 42. sz. alatti házát Weisz Mihály nagylekereskedőnek. Először azonban érdeklődött, hogy tudna magának lakást szerezni? A lakáshivatal egyik tisztviselője erre ajánlatot tett neki, hogy 5000 koronáért szerez szá-

mára lakást. Báró Villányiné ezt az esetet emondotta Weisz Mihály ügyvédnek, dr. Nagy Györgynek, aki hajlandó a lakáshivatálnak részletekkel azolgálni. Milyen szerencséje volt ezek után dr. R. B. fiatal orvosnak, aki a lakáshivatal apróbb tisztviselőinek segítségével potom néhány száz koronáért jutot lakáshoz.

Blum Vilmos leszerelt katona feleségével száflodában lakik, gyermekei különböző rokonainál vannak szétaszortan elhelyezve. Lakást kért magának, melyben irodáját is elhelyezze, mert betegsége folytán állást és hivatalt nem vállalhat. Nem tudott lakást kapni, mert minden általa bejelentett címet másnak rekviráltak el. Blum erre gondolt nagyot és merészt, felszabott önkéntes lakáshivatali kutatóknak és leleplezőnek. Hirdelésekkel tett közzé a lapokban és egyrészről jelentette be a Lakáshivatal elnöki osztályának a tettenért lakászsorításokat és lakáskereskedőket. Olyan eredményesen dolgozott, hogy az Gungl-nak is feltűnt és felszólították arra, hogy lépjen be a hivatalba tisztviselőnek. Blum ezt visszautasította, mert belegésze miatt nem köthette le magát állandó munkára, azonkívül nem tartotta összejérhetőnek, hogy mint lakáshivatali tisztviselő lakást kérjen magának, pedig erre volt szüksége. Ellenben fizetés nélkül tovább dolgozott a hivatalnak, igazolványt is kapott, hogy tisztviselő. Gungl végre megsajnálta a rendkívül szorgalmas embert, és szavára ígérte, hogy a legközelebbi üres lakást, melyre nem lesz jelentkező, neki adja. Ez persze nem történt meg.

Blum továbbra is szállodában kötötte el felele újból megnyitáshoz szükséges kevés tőkét és nem áthatta gyermekeit. Pedig, mint kebelbeli nagyon jól tudta, hogy van üres lakás és nagyon jól tudta, hogy vannak az Iktatóban Gungl által leltított kartotékok... Végre február 19-én azaz a kérvénnyel fordult Gungl elnökhöz, hogy a Felsőerdősor 3. számú házában, amely eddig kórház volt és amelyet most a Lakáshivatal átépített, jelölje-

nek ki neki is egy lakást. Ez tisztességes kérés volt, mert a házában nem lakott senki és senkinek jelentett be igényt a lakásokra. Gungl elnök azonban megtagadta kérése teljesítését:

— Nem lehet, mert Garbai kivánságára csupa kétszobás lakást építünk, a maga családjának és irodájának pedig az kevés.

Blum belátta ezt és távozott. Ellenben másnap találkozott egy ismerősével, aki a következőkkel fogadta:

— Nem értem, Blum, hogy magam nem tud lakást szerezni. Itt van például a Felsőerdősor 3., amelyet a Lakáshivatal most épített át. Bár egy lényegesen kapott benne szép négyoszobás lakást.

Blum meghökken. Gungl nem mondott volna igazat? Rögön elrohant az építkezés alatt álló házába, ahol megdöbbenne konstátálta, hogy három és négyoszobás lakások épülnek.

Néhaj Tisza Istvánnak volt egy lapja, az „Igazmondó”. Ennek a címlapján kellene közölni Gungl Ferenc elnöknek és a többi lakáshivatali cáfolóknak és helyreigazítóknak arcképét. Ezek után a magunk részéről beszűnteljük a Lakáshivatal ellen özőnével érkező panaszok közlését. Mi meg akarjuk menteni és szörnyű hibáiból ki akarjuk gyógyítani a Lakáshivalt és erre minden garanciánk megvan Garbai Sándor személyében. Miután egyébként is tudjuk, hogy Garbai egymásutal dobálja ki a korrupt és megbízhatatlan tisztviselőket, az ezután még hozzánk érkező panaszokat közvétel nélkül az ő kezéhez fogjuk juttatni.

(d. 1.)

Felolós szerkesztő és kiadó:
GÖNDÖR FERENC.
Helyettes szerkesztő:
DIÓSCHEZY TIBOR.

Kiadóhivatali igazgató: Mocznay Aladár.
Évi előfizetés 50 kor., fél évre 25 kor., negyedévre 12 kor., 50 fill.

Szerkesztőség: IV. ker., Királyi Pál-utca 14. Kiadóhivatal: VI. ker., Izabella-utca 66. Telefon: Szerkesztőség József 68-86. Kiadóhivatali telefon 26-87. — Megjelenik minden kedden.

Mezejünk sebestyén „**GAMBRINUS**” díte P. M. é. b. e. VII. Erzsébet-körút 9. A Esténként Brassó! Kozák Gábor muzsikál

ROYAL-APOLLÓ

Előadások kezdete: 5, 6 és 7-hor.

Nagysikerű új műsor!

FŐVÁROSI ORFEUM

Budapest, VI. Nagymező-utca 17. szám
Igazgató: Keleti és Ribner. Telefon 3-17

Ma és holnap... Kezdeté 7:30 órakor
Az ARANYMÓKUS, Harsányi bohózat.
3 Balasie gummlabdák és a többi attrakció
Hirdes ídomított kutya, Gyárás új műsorral

Nem, Nem, Soha!

sem megyünk máshova hangszert vásárolni, mint a készítőhöz

HAGSZEROTTHON

Fekete Mihály
mesterhoz

Budapest, József-körút 9. sz.

Vigyázat! Készítési szakműhelyek, nem áruház!

MAGYAR HIRLAP

Ara 20 fillér

Ara 20 fillér

MEGJELENIK
DÉLUTÁN 4 ÓRAKOR

**ZONGORÁT
PIANINÓT**

legjobban

Reményi Mihály

átadaga zongora-telepítés vért
Budapest, Király-utca 58

Aki „Az Ember”-re
egész évre előfizet,
ingyen kapja

„AZ EMBER”

eddig megjelent
összes számait.